

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

ODAP MERKEZİ KÜRESEL

BÜLTEN - 221

**BM Güvenlik Konseyi'nde
Reform Arayışı**

**BM'de Netanyahu Konuşmasına
İran'dan Tepki**

**Hakan Fidan'ın New York'taki
Diplomatik Temasları**

**İran- Amerika Gerilimi Sona
Ermiyor "Trump Şaşırtmıyor"**

**Kabil ve İslamabad Hattında
Türkiye'nin Güvenlik
Diplomasisi**

**Irak'ta Uluslararası Koalisyon
Merkezi Kapanıyor**

**ABD-Çin Uzlaşısında İran'ın
Nükleer Dosyası**

**Husiler, Suudi Arabistan'ın
Beşkenyi Riyad'ı Hedef Aldı**

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

BM Güvenlik Konseyi'nde Reform Arayışı

22 Eylül 2026'da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 81. oturumunda yaptığı konuşmada Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin mevcut yapısının kapsamlı biçimde reforme edilmesi gerektiğini savundu ve özellikle beş daimi üyenin veto yetkisinin kaldırılmasını gündeme taşıdı. Erdoğan'ın önerisi yalnızca Güvenlik Konseyi'ne yeni ülkelerin daimi üye olarak eklenmesini değil, mevcut daimi üyelik sisteminin de sona erdirilmesini ve Konsey üyelerinin Genel Kurul tarafından belirli sürelerle seçildiği, yeniden görev almak isteyen ülkelerin ise tekrar Genel Kurul'un onayını almak zorunda olduğu bir yapının oluşturulmasını içeriyor. Erdoğan bu yaklaşımını, karar alma mekanizmalarında 190'dan fazla ülkenin iradesinin beş ülkenin veto yetkisine tabi olmasının temsil ve meşruiyet sorunları oluşturduğu düşüncesine dayandırırken, “dünya beşten büyüktür” söylemini yeniden öne çıkardı. Önerinin gündeme geldiği uluslararası ortam dikkate alındığında, reform çağrısının arka planında

son yıllarda Güvenlik Konseyi'nin çatışmalar karşısında karar üretme kapasitesine ilişkin tartışmaların yoğunlaşması bulunuyor olabilir. Gazze, Ukrayna ve İran gibi krizlerde Konsey'in karar alma süreçlerinin büyük güçlerin karşıt tutumları nedeniyle sınırlanması, mevcut veto mekanizmasının etkinliği ile temsil kapasitesi arasındaki gerilimi görünür hâle getirmiş durumda. Bununla birlikte, veto mekanizmasının yalnızca karar alma sürecini zorlaştıran bir araç olarak değerlendirilmesi yerine, İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan uluslararası sistemde büyük güçlerin örgüt içerisinde tutulmasını ve temel güvenlik meselelerinde doğrudan karşı karşıya gelmelerini önlemeyi amaçlayan yapısal bir unsur olduğu da dikkate alınmalı. Bu nedenle veto yetkisinin kaldırılması, yalnızca prosedürel bir değişiklik değil, Birleşmiş Milletler sisteminin temel güç dengesinin yeniden düzenlenmesi anlamına gelecektir. Nitekim Erdoğan'ın önerisi, mevcut beş daimi üyenin tamamının onayını gerektirecek ölçüde kapsamlı bir değişiklik niteliğinde olduğundan hayata geçirilmesi oldukça güç görünüyor. Rusya'nın 22 Eylül'de yaptığı açıklamada Güvenlik Konseyi'nin genişletilmesini desteklediğini, ancak mevcut veto hakkının korunması gerektiğini belirtmesi bu görüş ayrılığının somut bir örneğini oluşturuyor. Öte yandan Türkiye'nin yaklaşımı, yalnızca Güvenlik Konseyi'nin daha fazla ülkeyi temsil etmesi talebiyle sınırlı değil; Genel Kurul'un

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

yetkisinin güçlendirilmesi ve Güvenlik Konseyi'nin daha geniş bir uluslararası temsil mekanizmasına bağlanması da önerinin önemli unsurları arasında yer alıyor. Bu çerçevede Ankara'nın yaklaşımı, karar alma gücünün belirli sayıdaki büyük güçte yoğunlaşmasına karşı daha geniş katılımlı bir uluslararası düzen arayışı olarak değerlendirilebilir. Türkiye'nin Pakistan gibi ülkelerle Güvenlik Konseyi reformu konusunda uzun süredir iş birliği yürütmesi de bu yaklaşımın yalnızca tek taraflı bir söylemden ibaret olmadığını göstermektedir. Bununla birlikte, daha fazla temsil ile daha etkin karar alma arasında otomatik bir ilişki bulunmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır; üye sayısının artırılması veya veto mekanizmasının değiştirilmesi, büyük güçler arasındaki çıkar farklılıklarını kendiliğinden ortadan kaldırmayabilir. Bu nedenle Erdoğan'ın çağrısının kısa vadede kurumsal bir değişiklik yaratmasından ziyade, mevcut uluslararası düzenin temsil, meşruiyet ve karar alma kapasitesi bakımından sorgulanmasına katkıda bulunması daha olası görünmektedir. Sonuç olarak 22 Eylül'deki açıklama, Türkiye'nin uzun süredir dile getirdiği "dünya beşten büyüktür" yaklaşımının güncel krizler bağlamında yeniden uluslararası gündeme taşınması açısından önem taşırken, önerinin karşı karşıya olduğu temel sorun, reform ihtiyacına ilişkin genişleyen tartışmanın büyük güçlerin mevcut yetkilerini sınırlandıracak somut bir uzlaşya

dönüştürülüp dönüştürülemeyeceğidir.

Hakan Fidan'ın New York'taki Diplomatik Temasları

Eylül 2026'da Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 81. oturumu kapsamında New York'ta gerçekleştirdiği yoğun diplomatik temaslar, Türkiye'nin bölgesel ve küresel gelişmeler karşısında farklı aktörlerle iletişim kanallarını açık tutma çabasını ortaya koyması bakımından dikkat çekmektedir. Fidan'ın Birleşik Krallık, Mısır, Endonezya, Ürdün, Pakistan, Katar, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerin temsilcileriyle gerçekleştirdiği ikili görüşmelerin yanı sıra MIKTA ve Türkiye-Mısır-Pakistan-Suudi Arabistan gibi çok taraflı formatlarda toplantılara katılması, Ankara'nın diplomatik gündemini yalnızca ikili ilişkilerle sınırlamadığını göstermektedir. Bu temasların zamanlaması, Ortadoğu'da İran-İsrail çatışması, Gazze'deki savaş, Suriye'deki gelişmeler ve İran ile ABD arasındaki gerilim gibi birbirleriyle bağlantılı krizlerin devam ettiği bir döneme denk gelmesi açısından önem

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

taşımaktadır. Özellikle İran meselesi, Türkiye'nin hem Tahran hem de Washington ile iletişim kanallarını korumaya çalıştığı bir diplomatik ortam oluştururken, bölgedeki çatışmaların daha geniş bir coğrafyaya yayılma ihtimali Ankara açısından diplomatik temasların önemini artırmaktadır. Fidan'ın Genel Kurul öncesinde yaptığı açıklamalarda İran ile ABD arasındaki dolaylı görüşmeleri yakından takip ettiklerini ve mevcut sorunların çözümünde diyalogun önemini vurgulaması da Türkiye'nin diplomatik yaklaşımının temel unsurlarından birinin müzakere kanallarının korunması olduğunu göstermektedir. Bunun yanında Mısır, Suudi Arabistan, Katar, Ürdün ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi bölgesel aktörlerle yürütülen temaslar, Türkiye'nin Ortadoğu'daki krizlere ilişkin farklı ülkelerin yaklaşımlarını dikkate alan bir diplomasi yürütme arayışını yansıtmaktadır. Bu ülkelerin bölgesel güvenlik, enerji, ticaret yolları ve Gazze gibi konularda doğrudan veya dolaylı biçimde etkilendiği düşünüldüğünde, New York'taki görüşmelerin yalnızca siyasi ilişkiler açısından değil, bölgesel istikrar açısından da önem taşıdığı söylenebilir. Türkiye'nin MIKTA gibi daha geniş çok taraflı platformlarda yer alması ise Ankara'nın küresel diplomasi alanındaki temaslarını farklı bölgesel gruplarla çeşitlendirme çabasına işaret etmektedir. Bununla birlikte, gerçekleştirilen görüşmelerin sayısının veya çeşitliliğinin tek

başına somut bir diplomatik sonuç ortaya koyduğu sonucuna varmak mümkün değildir. Görüşmelerin önemli bir bölümünün ayrıntıları kamuoyuyla paylaşılmadığından, tarafların hangi konularda ortaklaştığını veya belirli müzakere süreçlerinde ne ölçüde ilerleme sağlandığını kesin biçimde değerlendirmek için daha fazla bilgiye ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle Fidan'ın New York'taki diplomatik temaslarının önemi, belirli bir anlaşmanın ortaya çıkmasından ziyade, Türkiye'nin bölgesel krizlerin birbirleriyle kesiştiği bir dönemde farklı aktörlerle iletişimini sürdürmesi ve çok taraflı diplomasi kanallarını aktif biçimde kullanması üzerinden değerlendirilebilir. Bu temaslar, Ankara'nın mevcut krizler karşısında diplomatik hareket alanını koruma ve farklı aktörlerle eş zamanlı iletişim kurarak bölgesel gelişmeleri yakından takip etme yaklaşımının güncel bir örneğini oluşturmaktadır.

Kabil ve İslamabad Hattında Türkiye'nin Güvenlik Diplomasisi

Eylül 2026'da MİT Başkanı İbrahim Kalın'ın

Afganistan ve Pakistan'a gerçekleştirdiği temaslar, Türkiye'nin Güney Asya'daki güvenlik gelişmelerine yönelik ilgisinin ve bölgesel aktörlerle kurduğu iletişim kanallarının dikkat çekici bir örneğini oluşturdu. Kalın'ın Kabil ve Kandahar'da Afgan yetkililerle, ardından İslamabad'da Pakistan Başbakanı Şahbaz Şerif, Genelkurmay Başkanı Mareşal Asım Münir ve istihbarat yetkilileriyle görüşmesi, Türkiye'nin Afganistan-Pakistan hattındaki gelişmeleri yalnızca iki ülke arasındaki ilişkiler çerçevesinde değil, daha geniş bir bölgesel güvenlik perspektifi içerisinde ele aldığını düşündürmektedir. Afganistan ile Pakistan arasındaki ilişkilerde sınır güvenliği, silahlı grupların faaliyetleri ve karşılıklı güven eksikliği önemli sorun alanları oluştururken, bu meseleler iki ülkenin iç güvenliğinin ötesine geçen sonuçlar doğurma potansiyeline sahiptir. Özellikle Afganistan topraklarından Pakistan'a yönelik gerçekleştirildiği öne sürülen saldırılar ve Pakistan'ın sınır ötesi operasyonları, taraflar arasındaki gerilimin güvenlik boyutunu güçlendirmektedir. Bu nedenle Kalın'ın kısa süre içerisinde her iki ülkede temaslarda bulunması, Türkiye açısından iki tarafla da doğrudan iletişim kurmanın önemini ortaya koymaktadır. Afganistan'daki görüşmelerde güvenlik ve istihbarat iş birliğinin yanı sıra terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı ve insan kaçakçılığı gibi sınır aşan tehditlerin ele

alınması, Ankara'nın bölgedeki güvenlik sorunlarını birbirinden bağımsız değerlendirmedigine işaret etmektedir. Pakistan temalarında ise Afganistan-Pakistan ilişkilerinin yanı sıra Ortadoğu'daki gelişmelerin bölgesel güvenlik üzerindeki etkilerinin gündeme gelmesi, Türkiye'nin farklı kriz alanları arasındaki bağlantıları dikkate alan yaklaşımını göstermektedir. Güney Asya ile Ortadoğu arasındaki coğrafi mesafeye rağmen terör ağları, düzensiz göç, uyuşturucu ticareti, enerji ve ulaşım koridorları gibi konuların bölgesel güvenlik üzerinde ortak etkiler oluşturması, bu iki bölgenin güvenlik gündemlerinin tamamen birbirinden ayrı ele alınmasını zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'nin söz konusu temalarının Afganistan ve Pakistan arasındaki sorunlara kısa vadede doğrudan bir çözüm sağlayacağını söylemek için henüz yeterli veri bulunmamaktadır. Taraflar arasındaki anlaşmazlıkların sınır güvenliği ve silahlı gruplar gibi uzun süredir devam eden yapısal sorunlara dayanması, diplomatik temaların sonuç üretmesini karmaşık hâle getirmektedir. Bu nedenle Kalın'ın ziyaretlerinin önemi, belirli bir anlaşmanın ortaya çıkmasından ziyade Türkiye'nin her iki tarafla iletişim kurarak bölgedeki gelişmeleri doğrudan takip etmesi ve olası diplomatik girişimler için temas kanallarını açık tutması üzerinden değerlendirilebilir. Türkiye'nin Pakistan ile

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

savunma ve güvenlik alanındaki mevcut ilişkileri, Afganistan ile de son yıllarda sürdürdüğü diplomatik temaslarla birleştğinde Ankara'ya iki ülkeyle aynı anda iletişim kurabileceği bir alan sağlamaktadır. Bu durum, Türkiye'nin Güney Asya'daki güvenlik meselelerinde doğrudan taraf olmaktan ziyade, farklı aktörlerle temaslarını sürdüren bir diplomatik konum geliştirmeye çalıştığını düşündürmektedir. Dolayısıyla Kalın'ın Kabil, Kandahar ve İslamabad temasları, Türkiye'nin güvenlik diplomasisini yalnızca geleneksel dış politika kanalları üzerinden değil, istihbarat ve güvenlik kurumları arasındaki doğrudan iletişim aracılığıyla da yürüttüğünü göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

ABD-Çin Uzlaşısında İran'ın Nükleer Dosyası
25 Eylül 2026'da Çin Devlet Başkanı Şi Cinping'in Washington ziyareti kapsamında ABD Başkanı Donald Trump ile gerçekleştirdiği görüşmelerin ardından iki ülke, ekonomik ilişkilerden yapay zekâya ve bölgesel güvenliğe uzanan sekiz maddelik bir uzlaşi çerçevesinde ortak noktaya vardı. Uzlaşi

kapsamında iki yönlü olarak toplam 30 milyar dolar değerindeki hassas olmayan mal ticaretine daha elverişli tarife uygulamalarının geliştirilmesi, ikili bir ticaret konseyi kurulması, daha önceki görüşmelerde elde edilen sonuçların sürdürülmesi, yapay zekânın riskleri ve kullanım alanları konusunda diyalog başlatılması, yapay zekâ kaynaklı acil durumlar için iletişim mekanizması oluşturulması ve tarafların 2026 APEC Ekonomik Liderler Toplantısı ile G20 Zirvesi'ne ev sahipliği konusunda birbirlerini desteklemesi kararlaştırıldı. Bununla birlikte, ekonomik başlıkların ötesinde dikkat çeken unsur, iki ülkenin İran'ın nükleer silah geliştirmeme taahhüdünü yerine getirmesi gerektiği konusunda ortak bir tutum ortaya koyması oldu. Bu gelişme, Çin'in İran'la sürdürdüğü kapsamlı stratejik ortaklık dikkate alındığında özellikle önem taşımaktadır. Zira Pekin, İran'ın nükleer silaha sahip olmasını destekleyen bir politika izlememekle birlikte, Washington'ın İran'a yönelik askeri baskı ve yaptırım yaklaşımına da bütünüyle katılmamaktadır. Nitekim 16 Eylül'de Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi, İran Dışişleri Bakanı Abbas Arakçi ile görüşmesinde ABD-İran çatışmasının sürmesinin tarafların ve uluslararası toplumun ortak çıkarlarına hizmet etmediğini belirterek tarafları yeniden müzakere mekanizmasına dönmeye çağırmıştır. Dolayısıyla 25 Eylül'deki ortak tutum, Çin'in İran politikasında

Washington'a bütünüyle yaklaştığını değil, İran'ın nükleer silaha sahip olmasının önlenmesi konusunda iki ülkenin çıkarlarının kesiştiğini göstermektedir. Çin açısından İran'ın nükleer silaha sahip olması, yalnızca nükleer silahların yayılmasının önlenmesi bakımından değil, Körfez'de enerji güvenliği, deniz ticareti ve bölgesel istikrar açısından da önemli riskler yaratabilir. Çin, İran'ın en önemli ekonomik ortaklarından biri olduğu için Ortadoğu'daki uzun süreli bir çatışmanın enerji akışlarını ve bölgesel ticareti sekteye uğratmasından doğrudan etkilenebilecek konumdadır. Öte yandan ABD açısından İran'ın nükleer silah edinmesinin engellenmesi, 2026 boyunca devam eden İran krizi ve nükleer program etrafındaki çatışmanın temel güvenlik başlıklarından biri olmayı sürdürmektedir. Bu nedenle Çin'in söz konusu taahhüdü desteklemesi, ABD'nin İran politikasının bütünüyle onaylanmasından ziyade, nükleer silahların yayılmasının önlenmesi konusunda ortak bir asgari zeminin oluşması şeklinde değerlendirilebilir. Nitekim Çin, aynı dönemde İran'ın "meşru hak ve çıkarlarının" korunması gerektiğini savunurken, ABD ile İran arasında diplomatik müzakerelerin yeniden kurulmasını da teşvik etmektedir. Bu durum, ABD ile Çin arasındaki stratejik rekabetin devam etmesine rağmen belirli güvenlik sorunlarında iş birliği alanlarının ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Özellikle İran dosyası,

Washington ve Pekin açısından farklı gerekçelerle de olsa ortak bir sonuç arayışının bulunduğu nadir alanlardan biridir. İran'ın nükleer silah edinmesi bölgesel nükleer yayılma riskini artırabileceği gibi Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkelerinin güvenlik politikalarını da değiştirebilir; bu durum Çin'in ekonomik çıkarlarını, ABD'nin ise bölgesel güvenlik mimarisini doğrudan etkileyebilir. Bu nedenle 25 Eylül'deki uzlaşının önemi, Çin'in ABD'nin Ortadoğu politikasına bütünüyle yaklaşmasından ziyade, iki büyük gücün rekabetin sürdüğü bir ortamda İran'ın nükleer silaha sahip olmaması konusunda ortak bir stratejik çıkar tanımlayabilmiş olmasıdır.

BM'de Netanyahu Konuşmasına İran'dan Tepki

24 Eylül 2026'da İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu'nun Birleşmiş Milletler 81. Genel Kurulu kapsamında yaptığı konuşma sırasında çok sayıda ülke temsilcisinin salonu terk etmesi, İran ile İsrail arasındaki çatışmanın diplomatik boyutunu yeniden gündeme taşıdı. Netanyahu konuşmasında İsrail'in İran'a yönelik askeri operasyonlarını savunarak

Tahran'ın nükleer kapasitesini ve bölgesel faaliyetlerini İsrail açısından güvenlik tehdidi olarak öne çıkarırken, Gazze'deki savaş nedeniyle İsrail'e yöneltilen eleştirileri de reddetti. Konuşmanın başlamasıyla birlikte aralarında İran, Türkiye, Suudi Arabistan, Katar, Mısır, Ürdün, Endonezya ve Malezya'nın da bulunduğu çok sayıda ülkenin temsilcilerinin salondan ayrılması, Netanyahu'nun söylemine yönelik diplomatik bir protesto olarak değerlendirildi. Bu gelişme, özellikle İran açısından yalnızca İsrail'e yönelik bir tepki olarak değil, Tahran'ın uluslararası platformlarda kendi anlatısını öne çıkarma çabasının bir parçası olarak ele alınabilir. İran Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan, Netanyahu'dan bir gün önce Genel Kurul'da yaptığı konuşmada ABD ve İsrail'in İran'a yönelik saldırılarını eleştirmiş, buna karşın Washington ile diplomatik çözüm ihtimalinin tamamen dışlanmadığı mesajını vermişti. Dolayısıyla İran'ın Netanyahu'nun konuşmasına yönelik tutumunun arka planında, çatışmanın yalnızca askeri alanda değil, uluslararası kamuoyu ve diplomatik meşruiyet düzleminde de yürütülmesi bulunuyor olabilir. Netanyahu'nun BM kürsüsünü tercih etmesi de bu açıdan önem taşımaktadır. İsrail yönetimi, İran'ın nükleer kapasitesini ve bölgesel faaliyetlerini güvenlik gerekçesi olarak sunarken, aynı zamanda Gazze savaşına ilişkin uluslararası eleştirilerin İsrail'in güvenlik kaygılarını gölgede

bırakmasını önlemeye çalışıyor görünmektedir. Nitekim konuşma sırasında delegasyonların salonu terk etmesi, İsrail'in askeri politikalarına ilişkin uluslararası görüş ayrılıklarının görünürlüğünü artırmıştır; ancak bu durum, söz konusu ülkelerin İran'ın bütün politikalarını desteklediği veya İsrail'e ilişkin aynı değerlendirmeleri paylaştığı anlamına gelmemektedir. Gelişmenin bir diğer boyutu ise BM'nin mevcut çatışmada hem diplomatik müzakere zemini hem de tarafların uluslararası meşruiyet arayışlarını sergiledikleri bir platform işlevi görmesidir. İran'ın BM Genel Kurulu'na katılımı, Tahran açısından askeri baskının devam ettiği bir ortamda doğrudan diplomasi yürütme ve kendi güvenlik anlatısını uluslararası kamuoyuna aktarma imkânı sağlarken, ABD Başkanı Donald Trump'ın 22 Eylül'de İran'a yönelik sert açıklamalarının ardından Pezeşkiyan'ın diplomasiye açık kapı bırakması dikkat çekmiştir. Aynı dönemde İran yönetiminin, ABD'nin askeri baskıyı azaltması ve İran limanlarına yönelik ablukayı kaldırması hâlinde Hürmüz Boğazı'nı yeniden açmaya hazır olduğunu belirtmesi de Tahran'ın askeri söylemin yanında müzakere seçeneğini gündemde tuttuğunu düşündürmektedir. Bu çerçevede 24 Eylül'deki protestonun asıl önemi, İran-İsrail geriliminin BM Genel Kurulu'nda yalnızca iki ülke arasındaki bir anlaşmazlık olarak değil, Gazze savaşı, İran'ın nükleer programı, bölgesel güvenlik ve uluslararası hukuk tartışmalarıyla bağlantılı daha geniş bir

jeopolitik mesele olarak görünürlük kazanmasıdır. Ancak salondan ayrılma eylemlerinin gelecekteki diplomatik tutumlar üzerinde doğrudan ve kalıcı bir sonuç doğurup doğurmayacağını söylemek için mevcut gelişmelerin ötesinde daha fazla veriye ihtiyaç bulunmaktadır.

İran- Amerika Gerilimi Sona Ermiyor “Trump Şaşırtmıyor”

ABD Başkanı Donald Trump, iddialı açıklamalarıyla yeniden gündemde. Orta Doğu’ya ilişkin kararlarda sık sık tutum değiştiren Trump, 26 Eylül’de Beyaz Saray’da basın mensuplarının sorularını yanıtladı. İran kanadından gelen teklifi reddettiğini belirten Trump “İran’ın ağır şekilde yenildiğini” ifade etti. Hürmüz Boğazı’nın açılmaması sadece Amerika ve İran ilişkilerinin zarar görmesine neden olmamaktadır. Aynı zamanda enerji piyasasını yakından ilgilendiren bu tablo, dünyada yeni bir enerji krizi mi başlıyor sorusunu da beraberinde getiriyor. Hürmüz Boğazı, küresel enerji ticaretinin sürekliliği

açısından kritik öneme sahip stratejik bir geçiş noktasıdır. Bu güzergâhta taşımacılığın uzun süre kesintiye uğraması, petrol ve doğal gaz arzına ilişkin belirsizlikleri artırarak enerji fiyatları, nakliye maliyetleri ve piyasa beklentileri üzerinde belirgin bir baskı oluşturabilir. İran’ın coğrafi konumundan kaynaklanan stratejik üstünlüğünü diplomatik ve ekonomik bir araç olarak kullanmayı sürdürmesi olasıdır. Bununla birlikte, mevcut gerilimin yalnızca ABD–İran ilişkileriyle sınırlandırılması yetersiz bir değerlendirme olacaktır. Çatışmaların yoğunlaşması ve taraflar arasında uzlaşma zemininin oluşmaması; küresel tedarik zincirlerinin işleyişini bozabilir, enerji ithalatçısı ülkelerde enflasyonist baskıları güçlendirebilir ve uluslararası ekonomik istikrarı zayıflatabilir. Türkiye açısından değerlendirildiğinde ise sınır komşusunun bir savaşın tarafı olması ve olası çatışmaların şiddetlenmesi durumundan tehlike arz etmektedir. Enerji piyasasında hissedilen baskı Türkiye’de de hissedilmektedir. Petrol fiyatlarının sürekli artması özellikle kış aylarının dünyada zor geçmesine neden olabilir. Bu nedenle savaşın son bulması için diplomatik girişimlerin arttırılması gerekmektedir. Bu tablodan en çok Orta Doğu coğrafyasının zararlı çıkacağı aşıkardır. Bu yüzden bölgedeki ülkelerin diplomatik yaklaşımlara daha sıcak bakması ve uzlaşmacı davranması da elzemdir.

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

Irak'ta Uluslararası Koalisyon Merkezi Kapanıyor

ABD öncülüğünde Irak'ta bulunan uluslararası koalisyon merkezi 30 Eylül'de kapanacak. Irak Silahlı Kuvvetler Başkanı Ofis Müdürü Abdülemir Şammari, ülke genelinde kontrolün büyük ölçüde sağlandığını ve güvenlik sorununun kalmadığını belirtti. Amerikan askerlerinin uzun yılların ardından ülkeden çekilmesi, Irak için önemli bir gelişme olarak görülüyor. Ayrıca 1 Ekim'in bağımsızlık günü ilan edileceği öne sürülüyor. Amerikan askerleri, 2014'te DAESH terör örgütünün ortaya çıkmasıyla artan iç karışıklıklar ve terör tehdidi üzerine bölgeye gelmişti. Yabancı askerî varlığın 30 Eylül'de sona erecek olması, Irak'ın egemenliğinin güçlendiğine ve siyasi istikrarın büyük ölçüde sağlandığına işaret ediyor. Bununla birlikte bölgede süren savaş göz ardı edilmemeli. Orta Doğu'da siyasi istikrarını yeni kazanan ya da silahlı grupların etkisinden kurtulmaya çalışan ülkeler de bulunuyor. Bu nedenle koalisyon merkezinin çekilmesinden sonra bölgedeki tehditler daha yakından

izlenmeli ve tehditlere karşı hassas davranılmalıdır. Ülke içerisinde varlığını bilinen silahlı grupların silahsızlandırılması yahut Suriye'de SDG örneğindeki gibi ülkenin askeri birimlerine entegre edilmesi gereklidir. Bağdat yönetiminin bu durumlara karşı net ve kesin bir tutum alması elzemdir. Zira uzun süredir ülke toprakları içinde var olan yabancı askeri gücün çekilmesi pek tabii iyi olsa da bazı uzlaşmacı tavır sergilemeyen silahlı grupların ülkenin yönetiminden söz sahibi olmak için bazı terör faaliyetlerine girişmeleri kaçınılmaz olabilir. Türkiye açısından bu süreç olumlu bir gelişmedir. Bölge ülkelerinin siyasi istikrarını ve ulusal egemenliğini destekleyen Türkiye için gelişme önem taşımaktadır. Irak, iki ülkenin ortak projeleri bakımından da önemli bir konumdadır. Hürmüz Boğazı'ndaki sorunların enerji güvenliğini etkilediği bir dönemde, Irak'ta yaşanabilecek istikrarsızlık dünya açısından da olumsuz sonuçlar doğuracaktır.

Husiler, Suudi Arabistan'ın Beşkenyi Riyad'ı Hedef Aldı

Husilerin Suudi Arabistan'a yönelik saldırılarının ardından ABD'nin Orta Doğu'daki büyükelçilikleri güvenlik uyarıları yayınladı. ABD vatandaşlarına "yüksek teyakkuz" halinde olmaları çağrısı yapılırken, çatışmanın hızla tırmanabileceği ve hava sahasının kapanabileceği belirtildi. İran destekli Husiler, Riyad'a ve Suudi Arabistan'daki petrol tesislerine füze ve İHA'larla saldırı düzenlediklerini açıkladı. ABD'nin Orta Doğu'da bulunan büyükelçilikleri, Yemen'deki İran destekli Husilerin Suudi Arabistan'a yönelik saldırılarının ardından bölgedeki vatandaşlarına güvenlik uyarısında bulundu. Bahreyn, İsrail, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Umman, Katar, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki (BAE) ABD büyükelçilikleri tarafından yayınlanan uyarılarda, vatandaşlara "yüksek teyakkuz" halinde olmaları çağrısı yapıldı. ABD Dışişleri Bakanlığı, bölgedeki güvenlik risklerinin ve askeri çatışma ihtimalinin artması nedeniyle ABD vatandaşlarına yönelik bir uyarı yayımladı. Uyarıda; uçuş iptalleri, hava sahası kapatmaları ve ulaşım aksaklıklarına karşı hazırlıklı olunması istendi. Bu gelişme, Husilerin Suudi Arabistan'a yönelik yeni saldırılar düzenlediğini duyurmasının ardından geldi. Husiler, Suudi operasyonlarına misilleme olarak Riyad'daki kritik tesisleri ve

Suudi Arabistan öncülüğündeki koalisyon ise Riyad'a yöneltile balistik füzenin hava savunma sistemlerince imha edildiğini bildirdi. Sözcü; Husilerin ayrıca Baish, Taif, Farasan ve Yanbu şehirlerini de hedef aldığını doğruladı. Temmuz ayında deniz ablukasını ilan eden Husilerin son dönemde hem Suudi Arabistan'a yönelik saldırılarını hem de Yemen içindeki ilerleyişini artırdığı belirtiliyor. Öte yandan Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreter Sözcüsü Stéphane Dujarric, Yemen'de tırmanan çatışmalara ilişkin yaptığı açıklamada, Ağustos ayından bu yana Taiz, Hudeyde ve Marib'de en az 28 sivilin yaşamını yitirdiğini, 82 kişinin ise yaralandığını bildirdi. Erişim kısıtlamaları nedeniyle gerçek bilançonun daha ağır olabileceğini vurgulayan BM, tüm taraflara çatışmaları durdurma ve sivilleri koruma çağrısı yaptı. Yemen'deki çatışma dinamiğinin yeniden Suudi Arabistan'ın kritik altyapılarına ve hava sahasına sıçraması, krizin sadece yerel bir iç savaş olmaktan çıkıp tüm Basra Körfezi'ni tehdit eden bölgesel bir güvenlik krizine dönüştüğünü gösteriyor. Husilerin lojistik, enerji ve ulaşım merkezlerini doğrudan hedef alması, çatışmanın ekonomik etkilerini küresel ölçekte hissettirme potansiyeli taşıırken; ABD'nin bölgedeki tüm misyonları üzerinden eş zamanlı uyarı yayınlaması da tırmanmanın kısa vadede durulmayacağına dair ciddi bir

ODAP
Dünyayı Okumak İçin...

askeri öngörüye işaret ediyor. Askeri kanatta hava savunma sistemlerinin önleme kapasitesi kısa vadeli riskleri sınırlandırsa da, lojistik hatların ve sivil havacılığın gördüğü zarar krizin maliyetini katlıyor. Saha verileri ve BM'nin sivil kayıplara ilişkin uyarıları birlikte değerlendirildiğinde; diplomatik kanalların tıkanması halinde askeri tırmanmanın sınır ötesi etkilerinin derinleşeceği ve bölgedeki enerji güvenliği ile hava ulaşımında uzun süreli aksamalara yol açabileceği açıkça görünüyor.